

ISTRSKI DNEVNIK

PODRUŽNICA UREDNIŠTVA PRIMORSKEGA DNEVNIKA V KOPRU - ULICA C. BATTISTI 301/a PRITL. - TEL. 70

Teden hrvatske kulture

Narod ima neizčrpne sposobnosti za kulturno rast

Prosvetne prireditve v Tjednu hrvatske kulture v Bučini se ne razvijajo samo v prostoru, ampak tudi v duhu. Naravno je, da se priredbe razvijajo v prostoru, ki je bil pred leti, ko je bil narodno osvobodilni boj, v prostoru, ki je bil pred leti, ko je bil narodno osvobodilni boj, v prostoru, ki je bil pred leti, ko je bil narodno osvobodilni boj...

„Edilit“ v Bujah dosegel že 105 odstotkov dela pri zadružnem domu v Marušičih pa 100 odstotkov tekmovalne obveze

Tako je razpoloženje našega istrskega delovnega ljudstva v teh dneh predkongresnega tekmovalnega dela, kot da dela in tekmuje za veliko zmago. Kamor koli prideš, vidiš okrale, izločbe, vrede na področjih, v tovarne, v delovne skupine in prav tako kmetiče ni po vseh. Tu so preprosti ljudi okraški, prostori svojih domov, nabavno-prodajnih zadrug, in opremljeni s velikimi napliti in napliti gradila družinskih domov.

Sindikati za gospodarsko izboljšanje delavcev in nameščencev

Prve dni septembra so se zbrali referenti za prehrano in stanovanje, Tence, J. tajnik okrajnega odbora Enotnih sindikatov, je ugotovil, da je treba dvigniti cenovno industrijsko proizvodnjo in splošno gospodarstvo. Nato so razpravljali o podobi ES in razpravi o razdelitvi sindikalne karte za nakup rib, mleka in drugih stvari. Te knjižice bodo vajo za dobo 4 mesecev, in do njih bodo imeli pravico samo tisti, ki bodo v svoje dobro neopetirano razpisno zaposlili in ki so vso dobo zadostili svojim sindikalnim dolžnostim. V poletju pridejo nalet junji, julij in avgust. Delavci, ki pri zadnjem delodajalcu ni bil zaposlen vse tri mesece, se štejejo za dobro zaposlitev pri njegovem delodajalcu. Če pa je delavec samovoljno zapustil službeno mesto, se pri njem šteje za izstop, kar pomeni, da mu ne prejme sindikalne knjižice za živila.

Koštabona Pravična odmera davkov

Davkoplačevalci se trpko spominjajo časov pred italijanskim režimom, ko so bili glede odmerne izterjavanja davkov odvisni od milosti davčnih zakonikov. Ti so bili vedno bančni zavod ali pa zasebni kapitalisti, ki so gledali seveda samo na to, kako bodo v času davčne zakupne pogodbe od davkoplačevalcev čim več iztisnili in tako spravili v žep čim večji dobiček. Zakupniki niso imeli seveda nobenega usmiljenja za davčnim obvezanec. Zlasti pa so si - po navodilih vlade - nadeli nalogo, da morajo slovensko-hrvatskemu kmetu naprtili tako visoke davke, da jih ne bo mogel, da bo moral zaradi tega odprodajati svoj kraj in da bo tako gospodarsko propadel. V večini primerov pa so davčni izterjevalci sami zaradi

Nmili so se naši pionirji iz Srbije in pripovedujejo...

Naši pionirji, ki so bili skoro mesec dni v Srbiji, so se vrli na letovanje, da bi se vrli na svoje domove. Seznajajoč se v navdušenju med vrstami srbskimi tovariši, Spominjajo se velikega dela Jugoslavije, ki je predvsem za mladino ne samo prihodnost, ampak tudi prihodnost. Naši pionirji med vrstami srbskimi tovariši, Spominjajo se velikega dela Jugoslavije, ki je predvsem za mladino ne samo prihodnost, ampak tudi prihodnost. Naši pionirji med vrstami srbskimi tovariši, Spominjajo se velikega dela Jugoslavije, ki je predvsem za mladino ne samo prihodnost, ampak tudi prihodnost.

V PREDKONGRESNEM TEKMOVANJU Da nam bo mesto bliže dogradimo zadružni dom

Pred časom je vse kazalo, da je gradnja zadružnega doma v Čezarju - Pobjehi zastavila. V trimesečnem tekmovalju pa so prebivalci teh vasi resno zgrabili za delo. Po sebnosti je ozvele delo v sedanjem predkongresnem tekmovalju, pri čemer se je pokazala zelo aktivna organizacija ASIZ obbeh teh vasi. Nekje večer, ko sem šel tam in sem bil sam priča, kako pridno delajo naše žene. Razsvetljeni delovni prostor je že od daleč naznanjal, da delajo tam ponoči. Lepo je bilo videti, kako so si znele in njihovi mal podajali iz rok v roke kose opeke in jo na dolocenih mestih spravljale na kupe. Mlajše in močnejše žene pa so znašale kamenje v zgornje prostore stavbe, da so bili zidari naslednji dan preskrbljeni s potrebnim gradivom. Tudi samo bežen pogled je zadostoval, da je vsako lahko spoznal navdušenje, ki vlada med udeleženci.

Kako odmeriti družinski davek

Da ne bo vedno delovno ljudstvo nosilo vseh bremen, medtem ko se bogatini spretno izmuznejo

Od Delavske zbornice, ki si je na delala nalogo, da bo podrobno preučila vprašanje družinskega davka, smo prejeli naslednji dopis s priloženima tabelama:

Obdavčljiv dohodek		Odstotek	Dohodek, od katerega naj se računa davek		Pri dohodkih iz čistega kapitala	Mesečni dohodki 30% znižanja	Dohodki iz samega dela
od	do		od	do	maksimum	maksimum	maksimum
240.001	260.000	0,50%	20.001	20.000	100	70	50
260.001	280.000	0,65%	20.001	40.000	290	182	143
280.001	300.000	0,80%	40.001	60.000	480	336	240
300.001	340.000	1,5%	60.001	100.000	1.000	700	500
340.001	380.000	2,5%	100.001	140.000	2.100	1.470	1.050
380.001	420.000	3,5%	140.001	180.000	3.600	2.520	1.800
420.001	460.000	4,5%	180.001	220.000	6.500	4.550	3.250
460.001	500.000	5,5%	220.001	260.000	10.500	7.350	5.250
500.001	540.000	6,5%	260.001	300.000	17.600	12.320	8.800
540.001	580.000	7,5%	300.001	340.000	26.500	18.550	13.250
580.001	620.000	8,5%	340.001	380.000	41.600	29.120	20.800
620.001	660.000	9,5%	380.001	420.000	80.000	56.000	40.000
660.001	700.000	10,5%	420.001	460.000	91.200	63.940	45.600
700.001	740.000	11,5%	460.001	500.000	100.000	70.000	50.000
740.001	780.000	12,5%	500.001	540.000	110.000	77.000	55.000
780.001	820.000	13,5%	540.001	580.000	120.000	84.000	60.000
820.001	860.000	14,5%	580.001	620.000	130.000	91.000	65.000
860.001	900.000	15,5%	620.001	660.000	140.000	98.000	70.000
900.001	940.000	16,5%	660.001	700.000	150.000	105.000	75.000
940.001	980.000	17,5%	700.001	740.000	160.000	112.000	80.000
980.001	1.020.000	18,5%	740.001	780.000	170.000	119.000	85.000
1.020.001	1.060.000	19,5%	780.001	820.000	180.000	126.000	90.000
1.060.001	1.100.000	20,5%	820.001	860.000	190.000	133.000	95.000
1.100.001	1.140.000	21,5%	860.001	900.000	200.000	140.000	100.000
1.140.001	1.180.000	22,5%	900.001	940.000	210.000	147.000	105.000
1.180.001	1.220.000	23,5%	940.001	980.000	220.000	154.000	110.000
1.220.001	1.260.000	24,5%	980.001	1.020.000	230.000	161.000	115.000
1.260.001	1.300.000	25,5%	1.020.001	1.060.000	240.000	168.000	120.000
1.300.001	1.340.000	26,5%	1.060.001	1.100.000	250.000	175.000	125.000
1.340.001	1.380.000	27,5%	1.100.001	1.140.000	260.000	182.000	130.000
1.380.001	1.420.000	28,5%	1.140.001	1.180.000	270.000	189.000	135.000
1.420.001	1.460.000	29,5%	1.180.001	1.220.000	280.000	196.000	140.000
1.460.001	1.500.000	30,5%	1.220.001	1.260.000	290.000	203.000	145.000
1.500.001	1.540.000	31,5%	1.260.001	1.300.000	300.000	210.000	150.000
1.540.001	1.580.000	32,5%	1.300.001	1.340.000	310.000	217.000	155.000
1.580.001	1.620.000	33,5%	1.340.001	1.380.000	320.000	224.000	160.000
1.620.001	1.660.000	34,5%	1.380.001	1.420.000	330.000	231.000	165.000
1.660.001	1.700.000	35,5%	1.420.001	1.460.000	340.000	238.000	170.000
1.700.001	1.740.000	36,5%	1.460.001	1.500.000	350.000	245.000	175.000
1.740.001	1.780.000	37,5%	1.500.001	1.540.000	360.000	252.000	180.000
1.780.001	1.820.000	38,5%	1.540.001	1.580.000	370.000	259.000	185.000
1.820.001	1.860.000	39,5%	1.580.001	1.620.000	380.000	266.000	190.000
1.860.001	1.900.000	40,5%	1.620.001	1.660.000	390.000	273.000	195.000
1.900.001	1.940.000	41,5%	1.660.001	1.700.000	400.000	280.000	200.000
1.940.001	1.980.000	42,5%	1.700.001	1.740.000	410.000	287.000	205.000
1.980.001	2.020.000	43,5%	1.740.001	1.780.000	420.000	294.000	210.000
2.020.001	2.060.000	44,5%	1.780.001	1.820.000	430.000	301.000	215.000
2.060.001	2.100.000	45,5%	1.820.001	1.860.000	440.000	308.000	220.000
2.100.001	2.140.000	46,5%	1.860.001	1.900.000	450.000	315.000	225.000
2.140.001	2.180.000	47,5%	1.900.001	1.940.000	460.000	322.000	230.000
2.180.001	2.220.000	48,5%	1.940.001	1.980.000	470.000	329.000	235.000
2.220.001	2.260.000	49,5%	1.980.001	2.020.000	480.000	336.000	240.000
2.260.001	2.300.000	50,5%	2.020.001	2.060.000	490.000	343.000	245.000
2.300.001	2.340.000	51,5%	2.060.001	2.100.000	500.000	350.000	250.000
2.340.001	2.380.000	52,5%	2.100.001	2.140.000	510.000	357.000	255.000
2.380.001	2.420.000	53,5%	2.140.001	2.180.000	520.000	364.000	260.000
2.420.001	2.460.000	54,5%	2.180.001	2.220.000	530.000	371.000	265.000
2.460.001	2.500.000	55,5%	2.220.001	2.260.000	540.000	378.000	270.000
2.500.001	2.540.000	56,5%	2.260.001	2.300.000	550.000	385.000	275.000
2.540.001	2.580.000	57,5%	2.300.001	2.340.000	560.000	392.000	280.000
2.580.001	2.620.000	58,5%	2.340.001	2.380.000	570.000	399.000	285.000
2.620.001	2.660.000	59,5%	2.380.001	2.420.000	580.000	406.000	290.000
2.660.001	2.700.000	60,5%	2.420.001	2.460.000	590.000	413.000	295.000
2.700.001	2.740.000	61,5%	2.460.001	2.500.000	600.000	420.000	300.000
2.740.001	2.780.000	62,5%	2.500.001	2.540.000	610.000	427.000	305.000
2.780.001	2.820.000	63,5%	2.540.001	2.580.000	620.000	434.000	310.000
2.820.001	2.860.000	64,5%	2.580.001	2.620.000	630.000	441.000	315.000
2.860.001	2.900.000	65,5%	2.620.001	2.660.000	640.000	448.000	320.000
2.900.001	2.940.000	66,5%	2.660.001	2.700.000	650.000	455.000	325.000
2.940.001	2.980.000	67,5%	2.700.001	2.740.000	660.000	462.000	330.000
2.980.001	3.020.000	68,5%	2.740.001	2.780.000	670.000	469.000	335.000
3.020.001	3.060.000	69,5%	2.780.001	2.820.000	680.000	476.000	340.000
3.060.001	3.100.000	70,5%	2.820.001	2.860.000	690.000	483.000	345.000
3.100.001	3.140.000	71,5%	2.860.001	2.900.000	700.000	490.000	350.000
3.140.001	3.180.000	72,5%	2.900.001	2.940.000	710.000	497.000	355.000
3.180.001	3.220.000	73,5%	2.940.001	2.980.000	720.000	504.000	360.000
3.220.001	3.260.000	74,5%	2.980.001	3.020.000	730.000	511.000	365.000
3.260.001	3.300.000	75,5%	3.020.001	3.060.000	740.000	518.000	370.000
3.300.001	3.340.000	76,5%	3.060.001	3.100.000	750.000	525.000	375.000
3.340.001	3.380.000	77,5%	3.100.001	3.140.000	760.000	532.000	380.000
3.380.001	3.420.000	78,5%	3.140.001	3.180.000	770.000	539.000	385.000
3.420.001	3.460.000	79,5%	3.180.001	3.220.000	780.000	546.000	390.000
3.460.001	3.500.000	80,5%	3.220.001	3.260.000	790.000	553.000	395.000
3.500.001	3.540.000	81,5%	3.260.001	3.300.000	800.000	560.000	400.000
3.540.001	3.580.000	82,5%	3.300.001	3.340.000	810.000	567.000	405.000
3.580.001	3.620.000	83,5%	3.340.001	3.380.000	820.000	574.000	410.000
3.620.001	3.660.000	84,5%	3.380.001	3.420.000	830.000	581.000	415.000
3.660.001	3.700.000	85,5%	3.420.001	3.460.000	840.000	588.000	420.000
3.700.001	3.740.000	86,5%	3.460.001	3.500.000	850.000	595.000	425.000
3.740.001	3.780.000	87,5%	3.500.001	3.540.000	860.000	602.000	430.000
3.780.001	3.820.000	88,5%	3.540.001	3.580.000	870.000	609.000	435.000
3.820.001	3.860.000	89,5%	3.580.001	3.620.000	880.000	616.000	440.000
3.860.001	3.900.000	90,5%	3.620.001	3.660.000	890.000	623.000	445.000
3.900.001	3.940.000	91,5%	3.660.001	3.700.000	900.000	630.000	450.000
3.940.001	3.980.000	92,5%	3.700.001	3.740.000	910.000	637.000	455.000
3.980.001	4.020.000	93,5%	3.740.001	3.780.000	920.000	644.000	460.000
4.020.001	4.060.000	94,5%	3.780.001	3.820.000	930.000	651.000	465.000
4.060.001	4.100.000	95,5%	3.820.001	3.860.000	940.000	658.000	470.0

"Komunistična nevarnost" in sindikalne svoboščine

Se dobro se ni končala osvobodilna borba evropskih zaslužnih narodov proti nacifizmu in komaj so izmučeni narodi v Evropi odpravili bolj ali manj z ostanki fašizma in pričeli obnoviti svojih porušeni prebivalci in iskati grobove svojih dragih pokopanih pod ruševinami strašnih bombardiranj, ko je v ameriškem in evropskem Hearstovem tisku izgnila vest o ekonomistični nevarnosti.

Taj prvi kampanji, pri kateri je prijavno sodeloval ameriški radio s svojimi 923 postajami in cela trina časišopis, med katerimi na sta se odlikovali "New York Herald Tribune" in vatikanski podpreniki okoli "New York Timesa", so se kmalu pridružil razni diplomati, evropski časnikarji, med katerimi ni bil ravno zadnji g. Pearson, ki je pripeljal Tržačanom prvo ameriški pomoč.

Bistvo te pripravljane kampanje med ameriško in svetovno javnostjo so bile te priprave, za katerimi je sledila ofenziva proti delavskemu razredu v sami Ameriki in naknadno o podložniških zahodno-evropskih državah.

Prvi udarec proti osnovnim demokracijskim pravicam ameriškega delavstva je bil izglasovanje Taft-Hartleyevih protidelavskih zakonov v ameriškem parlamentu.

Po sedmih mesecih ogrožene kampanje, med katero se je nabralo ogromnega materiala o ekonomistični nevarnosti v svetu in med katero se je ogromno ogovorilo in pisalo tudi proti ameriškim sindikalnim organizacijam, je prišlo do preko 200 osnutkov protidelavskih zakonov.

Torej po sedmih mesecih pripravljane dela je ameriški kongres predložil predsedniku Trumanu vrsto protidelavskih zakonov na splošno poznanih pod Taft-Hartleyevim imenom. Ko je ameriška zbornica 17. aprila sprejela omejen protidelavski zakon in ko dne 13. maja je sekretar Ameriške zveze dela (CIO) James B. Carey na potovanju v Prago na sestanku izvirnega odbora Svetovne sindikalne zveze, izjavil, da je ta novi ukrep ameriškega parlamenta korak v ameriški fašizem in da bo delavski razred Amerike znal energično braniti svoje sindikalne svoboščine.

Gospodu Jamesu Careyu bi evropski delavci lahko verjeli, da bo znal na čelu Ameriške zveze dela braniti osnovne sindikalne svoboščine, če ne bi bil prav on tisti začetnik miniranja temeljev Svetovne sindikalne zveze in odločujoči faktor pri ustanovitvi razbijačice sindikalne internacionalne, ki je zbrala vse hlapce evropskega kapitala na zasedanju v Zenevi in Londonu.

Govorimo danes ponovno o Taft-Hartleyevih zakonih, zato ker se bliža tudi v Evropi čas, ko bodo zahodno-evropski parlamenti sledili poti svojih ameriških gospodarstev.

In to vprašanje postaja prav v Italiji izjemno pomembno.

Taft-Hartleyev zakon obsega v glavnem štiri področja kršenja in odvzema pravic delavskemu razredu: pravico do stavke, omejitve pravic do kolektivnih pogodb, odvzem neodvisnosti sindikalnim organizacijam in vsa sprememba v delavski zakonodaji. Toda med najnevarnejši ukrepi, ki jih je ameriški parlament sprejel z večino 338 glasov proti 107, je težko omejevanje pravic do stavke. Po teh zakonih lahko ameriški delodajalci, kadri, se mu zdi primerno, postavijo vsako stavko v svojem podjetju v ilegalo pod geslom, da stavke otežujejo nazadno produkcijo, ter je s tem škodljiva državnim interesom. S tem zakonom so organizatorji stavk v industrijskih pod-

jetjih izpostavljeni nevarnosti, da jih v vsakem trenutku postavijo pred sodišče sprotidržavnega delovanja.

Pri tem je treba pripomniti, da državni uslužbenci sploh nimajo pravice do stavke pod grožnjo, da jih takoj odpustijo in postavijo pred zloglasno sodišče sprotidržavnega delovanja. Isto tako je z uslužbenci mestnih in federalnih bančnih ustanov.

Razna tega nimajo omejeni uslužbenci pravice do kolektivne pogodbe, kar pomeni, da so brez vsakršne obrambe pred nasilstvom kapitalističnega jarma.

Med najnevarnejši točkami teh protidelavskih zakonov, ki jih mislimo posebno poudariti, pa so one, na podlagi katerih imajo delodajalci pravico direktnega vmešavanja v notranje organizacijske zadeve sindikalne organizacije. Delodajalec ima po zakonu pravico vrstiti protidržavno propagando in lahko prepreči ustanovitve sindikalne podružnice v podjetju, če je samo tretjina delavcev proti sindikalni organizaciji, kar je pripeljalo do žalostnega dejstva, da obstaja v Ameriki cela vrsta industrijskih podjetij, ki nimajo svoje sindikalne organizacije samo zaradi tega, ker je peščica plačencev proti sindikatam.

Razen tega morajo vsi člani, izvoljeni v tovarniške odbore in višje sindikalne forume, prisesti in podpisati, da niso komunisti, sicer nimajo pravice biti delavski sindikalni voditelji.

Razen teh konkretnih dejstev kršitve sindikalnih svoboščin in demokracijskih pravic preganjajo v Ameriki zlasti med delavskim razredom vse one, ki obojujejo teptanja osnovnih demokracijskih načel, ter označujejo za ekonomistas vsakogar, ki si upa v podjetju zahtevati boljše socialne in gospodarske pogoje.

"Komunistična nevarnost" je v Ameriki stara stvar; s tem geslom se ameriški trusteri tolčejo proti Wallacovi opozicijski stranki; pod tem geslom so postavili pred sedanjega komunističnega predsednika Foristerja pred sodišče in s tem geslom sta Carey in Deakin skušali razbiti Svetovno sindikalno zvezo in s tem geslom stopajo danes ameriški trusteri na evropska tla, da bi s podobnimi protidelavskimi zakoni zadušili vsak odpor širokih delavskih množic starega kontinenta proti njihovi imperialistični in zasluževalni politiki.

Za Ameriko je baje prišla na vrsto Italija. Prodajanje domače industrije tujeemu kapitalu je privlečlo italijanske delavstvo v odločilo in organiziran odpor proti domačemu industrijskemu kapitalu in njegovi črni vladi z De Gasperi-jem na čelu. Kako so se odigrali zadnji dogodki v italijanski industriji, je znano vsi svetovni javnosti. Da bi ustavila vedno večji odpor italijanskega delavskega razreda, pripravlja De Gasperijeva vlada protidelavski zakon, ki jih misli v kratkem predložiti parlamentu v prečiščen in odobreni. Z uvedbo protidelavskih zakonov na evropskih tleh, in sicer konkretno v Italiji se pričena ofenziva ameriškega kapitala proti ekonomistični nevarnosti.

Toda kot ogromni plazovi trgaajo široke demokracijske množice vsa sveta in zlasti Kitajske in kolonialnih dežel svetovne okrove.

Proti tem plazovom ne bo pomagala nobena propaganda vseh 923 ameriških radijskih postaj, ne bodo pomagali dolgi članki Aze McCormick v "New York Herald Tribune" o ekonomistični nevarnosti v Evropi in Aziji in ne bodo pomagali protidelavski zakoni, ki jih sedaj skuša uvesti vatikanska De Gasperijeva talarska vlada.

I. B.

Teško je življenje svetokriških ribičev

Trdo je življenje naših ribičev, posebno pa svetokriških in kontovelskih, ki imajo dolge in slabe staze z revnimi preprostim stopnicami, preden pridejo do svojega pristanišča. Malo se je brigala občina pod potič, prijeten kraj, posebno v sedanjem vročem času. Prišli smo jutraj. Cist in slan morški zrak smo čutili. Veseli smo bili, ker v mestu s to vročino tega ne občutimo; videli smo ribiče, naše ribiče, mlade in starejše. Sprejeli so nas in se pogovarjali z nami prav priročno. Nekateri so šivili ribe, drugi so spravljali in snajili čelne po nočnem lovu. Vprašali smo jih, kako to, da ne gredo počivat. Odgovorili so nam, da morajo grej vsa dela končati in da bo potem počitek boljši. Prepričali smo se, da je njihovo življenje zelo težko in da je z njimi narava krivična in da so tudi mnogi ljudje nepravilni s temi delavci, ki so vedno v nevarnosti in sicer ne samo za svojo korist, temveč tudi za našo. Predno smo odšli, so nas povabili na lov, da bi se sami prepričali in spoznali ribiško življenje in težave. Zahvalili smo se in obljubili, da bomo se prišli do naših tovarišev ribičev.

Jugoslavija je začela pridobivati nafto iz oljnih škrljencev

V Jugoslaviji imajo na mnogih mestih ležišča oljnih škrljencev, ki vsebujejo znatni odstotek mineralnega olja — nafte. Znani so zlasti oljni škrljenci v Liki in v dolini Južne Morave. Geologi pa so v zadnjih letih našli tudi na drugih mestih velika ležišča takega škrljencev. Ugotovili so, da so zlasti obsejna in za izkoriščanje primerna ležišča severno od Niše v okolici Aleksinca, kjer vsebuje škrljencev 20 odst., ponekod celo po 30 odst. nafte. Ta ležišča so pokrita s plastjo ilovice, vendar segajo na mnogih krajih do površine zemlje.

Okoliški kmetje so že zred vojno kopali ta škrljencev in ga pozimi uporabljali za kurjavo. Takrat so se za pridobivanje nafte iz tega škrljencev zanimali francoski kapitalisti, tedajni lastniki premogovnika v Aleksincu, ker so tudi v roviš premogovnika našli ležišča oljnih škrljencev. Poslali so več pošiljk tega škrljencev v Francijo in Belgijo zaradi preizkusnega pridobivanja nafte. Projektirali so izkoriščanje škrljencev na industrijski način. Njihove račune pa je prekrizala vojna.

Po osvoboditvi je vse prirodno bogastvo Jugoslavije postalo splošno ljudska lastnina. Ljudska oblast je takoj posvetila vso pozornost ležiščem oljnega škrljencev zlasti na področju Subotince severno od Aleksinca. Prva ekipa kemikov, geologov in rudarskih strokovnjakov s kemikom dr. Petroničem in dr. Mundričem je prispela v septembru 1948 v Subotince, od koder so bili poslani vzorci škrljencev v Beograd in Zagreb, da jih v tamošnjih kemičnih laboratorijih preizkusijo in s točno analizo ugotovijo njihovo sestavo.

Dr. Petronič je skonstruiral laboratorijsko poskušnico peč za praženje škrljencev, ki je bila zgrajena v februarju 1947. Treba

je bilo na podlagi lastnih izkušenj ugotoviti najboljši način pralave, kajti tehnika pridobivanja nafte iz oljnih škrljencev je šele v začetnem razvoju.

Take naprave so v večjem obsegu zgradili v Sovjetski zvezi, predvsem v Sovjetski Estoniji. Med vojno pa tudi na Švedskem, čeprav vsebuje tamošnji oljni škrljencev le 6 do 7 odst. nafte.

Nafte, ki jo je pridobil dr. Petronič v poskušni peči, je pokazal precejšen odstotek bencina. Od laboratorijskega poskusa pa je bilo treba napraviti korak na-

prej v praktičnem pridobivanju in postaviti manjšo poskušnico peč na terenu. Brez pomoči iz tujine je dr. Mundrič izdelal načrte za tako peč. V maju 1947 so znova prispeli v Subotince inženirji in tehniki. Pod tehničnim vodstvom Zarka Sterića so zgradili prvo poskušnico peč. Nastopile so prve težave. Treba je bilo znova preučevati tehnološki postopek, kajti prva poskušnica peč se ni ustrezno prilegala.

Lani v septembru so pionirski nove industrijske panoge znova odšli na teren. Po ustreznem pri-

GOSPODARSTVO

TRGOVINA • INDUSTRIJA • PROMET • FINANCE

Zamotanost davčnega sistema in davčna reforma

V zadnjih časih se v gospodarskih krogih mnogo govori o tako imenovanih davčnih reformah; ki jo pripravlja italijanska vlada in ki bo, kakor doslej vsi ostali davčni predpisi, z vso verjetnostjo uveljavljena tudi na angloameriškem področju STO-ja. Ne bo zaradi tega odveč, če bomo o tem vprašanju na kratko spregovorili, saj bodo novi davčni predpisi zajeli široke interese skupnosti in posameznikov.

Zamotanost italijanskega davčnega sistema, ki je, kakor omenjeno, na našem področju še v polni veljavi, je vsem tujakim davkoplačevalcem že dobro znana. Vsi davki, ki se stekajo v državne blaginje, se delijo v dve veliki skupini. Prva skupina se nanaša na posredne davke (imposte indirette), druga pa na neposredne (imposte dirette).

Med posredne davke spada davek na poslovni promet (IGE), ki je pravi stebel državnih financ, kar prinaša državi najvišje finančno povprečno 25 odstotkov vseh dohodkov. Carine in davek na potrošnjo so po važnosti na drugem mestu pri "srednjih davkih" (do 20 odstotkov vseh dohodkov). Sledijo pomembni dohodki državnega monopola na tobak in sol (12-15 odstotkov vseh državnih prejemkov). Čeprav omejenim posrednim davkom dodamo še ostale postavke, dobimo, da se državne finance opirajo za

80 do 80 odst na posredne davke. Ostalih 20-25 odst. pa gre v breme davkov, ki jih davkoplačevalci plačujejo na podlagi neposrednega in osebnega naganja. Pretežna večina davšnin je torej pri nas naložena davkoplačevalcu brez vsakega upoštevanja njegovega gospodarskega in socialnega položaja. Siromak in milijardar sta v tem pogledu obdavčena na isti podlagi ne glede na njihove stvarne dohodke in zaslužke. In ravno v tem tisti distivena krivičnost sedaj veljavnega davčnega sistema.

Kljub navedenim okolišninam pa so od nekdaj le neposredni prikriti, medtem ko so ostali hodič določajo na podlagi davne ali sporazuma z davčnim dom. Tudi pri dohodnostnih davku ne dela zakon nobene ne-like glede na višino dohodka. Davek se nalaga na podlagi njih odstotkov od najnižjega najvišjega dohodka (izjema je pri mezdah in plačah, kjer se davčujejo le prejemke, ki presegajo 240.000 lir letno). Niso progresivnega obdavčevanja, s posebnimi nezaščitami meri upravnice, ki pri dopolnjenem davku je druga važna postavka v neposrednih davkih; pri najvišjih dohodkih, ki tukaj privedeni naraščajoči odstotki obdavčevanja.

Za izterjevanje dohodkovnih in dopolnjenega davka je ustvarila ogromni izterjevalski aparat (o tem se je v Trstu pisalo), ki na lastne oči preučeval, če je enkrat ustvarjen, lahko finančne uprave na terenu vangeljske cerkve). Računsko potrebo stroški za vzdrževanje tega aparata okrog 30 odst. dohodkov iz posrednih davkov, če — v drugih besedah rečemo — država izterja 100 lir morebiti, ta postopek potrošitvi okrog 30 lir. (Nekateri so zaradi tega predlagali, da bi bilo bolje, da to vrsto davkov sprito najprej stvarnega sistema donosa upravnice muke za izterjevanje sploh opustiti; kam pa potem uradnostvom?)

Ko gre za določitev davčne osnove, se upravni organi najprej skrajno vedno na načelo, je vsak davkoplačevalec, ki je prikriti svoje stvarne dohodke in da se na vse načine izogne davčnim obveznostim. Davkoplačevalec je o teh sistemih lastnih izkusih dobro poznan, je dejansko postal nepoznan, vidi v tem edino obrambo pred pretrpanim davčnim sistemom. Med državo in davčnim sistemom se zaradi tega bori in bori vrata in zila v borbah.

Ob takih pogojih in v takem ozračju pripravljamo davčno reformo, o kateri bomo v prihodnosti pisali.

— tudi samo ekonomski interesi — so dovolj močni, da bi se zaradi njih zalede dvignilo proti priključitvi Julijske krajine k Italiji.

Stvarnost bo mogoče za mnoge trpka, toda zaradi tega ni nič manj stvarnost. In ta stvarnost nam govori, da bodo bodoče državne skupnosti Slovanov morale v interesu svojega vsestranskega razvoja razvijati svojo trgovino po tistih velikih gospodarskih poteh, ki vežejo Južne Slované s Slovani Srednje Evrope, in to izven vseh vojaških in dinastičnih obzirov in pritiskov. Naj vsi tisti, ki raziskujejo pojav italijanskega irendentizma v Julijski krajini, ne pozabijo, da je poti vodijo od vzhoda proti zahodu, iz Podonavja v Posavje in iz Posavja k vzhodni obali Jadranskega morja.

In prav obala Julijske krajine igra svojo specifično vlogo s tem, da služi kot izhodišče na morje ne samo Južnim Slovanom, ampak tudi gospodarsko močnejšim Čehom iz Češke in Moravske. Na drugi strani pa nacionalna in ekonomska povezava služi kot protutež pritiska Nemcev, ki težijo za tem, da združijo Jadransko morje in severna morja v politično in gospodarsko enoto. Tako se interesi Julijske krajine tudi v tem pogledu ujemajo z nacionalnimi in političnimi interesi države.

Skratka, Trst prihaja v svetovni ekonomiji prav do tiste vloge pristanišča "bodoče slovanse države", ki mu jo je italijanski zgodovinar Cesare Cantù hotel prisoditi v listu "La Favilla", glasilo mladega italijanskega tržaškega nacionalizma.

Takrat je zadovoljal vsto avstrijskega guvernerja, zaupnika germanizirajočega centralizma, da je bila tista misel črtana iz omenjenega lista. Toda kljub raznim velom se ta misel, ki ima zase osnovno življenjsko silo, polagoma uresničuje in že sami Italijani Julijske krajine (to smo dovolj jasno videli v tem poglavju) težijo za tem, da to uresničenje pospešijo.

To usodno protislovje, ki ima globoke, od volje ljudi in strank docela neodvisne korenine, in ki predstavlja najhujši ugovor proti težnji juljskih separatistov, lina največje nevarnosti posledice: sami italijanski irendentisti proti svoji volji nastopajo proti irendentizmu.

Na to vprašanje je treba dati v interesu Italijanov tokraj in onkraj Idrije dokončen odgovor. In ko bi ta odgovor bil nasproten nazdam italijanskega irendentizma, je jasno, da Italija ne bi mogla bolj koristiti Italijanom Julijske krajine kakor s tem, da bi odkrilo in iskreno izjavila, da ne bo v nobenem primeru in pod vplivom nikakega političnega naključja težila k teritorialnemu zavzevanju in k aneksiranjem nasprotno obale Jadranskega morja. Stališče, ki ga je zavzel Bismarck do avstrijskih Nemcev, ko je — verjetno iskreno — rekel, da bi bil nesameten tisti, kdor bi hotel priključiti avstrijske Nemce k Nemčiji, je njihovim interesom, tudi nacionalnim, gotovo koristilo in še danes koristi bolj kakor vsaka separatistična agitacija.

KONEC.

Petrolejska polja na Jadranskem vzhodu

(V gospodarski rubriki našega lista št. 209 (1299) z dne 3. septembra 1948, zaradi pomanjkanja prostora izostala slika petrolejskih ležišč na Srednjem vzhodu. Prinašamo danes to sliko, da bodo naša bralca imeli jasnejšo sliko o tem vprašanju.)

Arabsko-ameriško usodevanje pridobivanja nafte v puščavah utrjuje vpliv in moč ZDA na Srednjem vzhodu — pravi "Elit". Aramco-koncesija je največja in z manjšimi britanskimi vplivi, ki so se iz 1. 1914. Standard Oil iz Kalifornije je dobil koncesijo za Ibn Sauda 1. 1933 in investiral 250 milijonov dolarjev v težišča predstavljajo 42 odst. svetovnih ležišč petroleja.

Kopalnice Sv. Nikolaj

Odhod parnikov in motorne jadrnice izpred pomola ribarstva veljaven od 29. avgusta do 30. septembra 1949

VOZNI RED	VOZNI RED	VOZNI RED	VOZNI RED
OB NEDELJAH	OB NEDELJAH	OB NEDELJAH	OB NEDELJAH
Iz Trsta: 8.00*	Iz Sv. Nikolaja: 12.45*	Iz Trsta: 10.00*	Iz Sv. Nikolaja: 12.50*
9.30	18.30*	11.00*	17.50*
11.00*	19.00	12.05*	19.00
13.00	21.00	13.45	
14.00*		15.00*	

Gornji red voženj velja v celoti ob lepem vremenu in po potrebi, medtem ko velja urnik, označen z zvezdico*, ob vsakem vremenu.

Redna avtobusna proga TRST - Sv. NIKOLAJ - TRST

OB NEDELJAH IN DELAVNIH: Iz Trsta: ob 8.30 in 13.30. — Iz Sv. Nikolaja ob 12.10 in 13.30.

Angelo Vivante - JADRANSKI IRENDENTIZEM

Julijska krajina je najnaravnejše izhodišče Južnih Slovanov na morje

94

V primeru namreč, da bi bil trizalizem uresničen, bi bila Madžarska odrezana od morja in bi zaradi skrajšanja svojega ozemlja postala šibkejša nasproti drugim narodnostim, ki jih zdaj sedaj le s težavo kroti v svoji sred (nasproti Rumunom in Nemcem). Odpor avstrijskih Nemcev bi bil morda manjši, čeprav se ni jasno, kaj bi se v trizalističnem sistemu zgodilo s Češko, ko je slej ko prej veliko jabolko prepira med Slovani in Nemci. Gotovo je, da bi Madžari gledali z manjšim nezaupanjem na Avstrije nego na Madžare, Madžari s svoje strani pa gledajo z večjim nezaupanjem na Hrvate, ki jih imajo na sumu kot simpatizerje Avstrije, nego na Srbe, čeprav so bili Srbi do večraj ožigovani in preganjani kot irendentisti, ki so povezani z Beogradom. Vse to je že preveč nejasno, da bi človek lahko kaj sklepal v naprej, in to tudi sicer ne spada v okvir našega raziskovanja. Lahko rečemo samo, da bi se trizalizem lahko rodil le potem, ko bi bilo današnje Avstrije konec in ko bi vstala tista nova Avstrija, kotere je že čutili nekatera prva znamenja. Eno teh znamenj je tudi zahteva po splošni voljni pravici, ki je Avstrija ne bo mogla dolgo odkrati niti na Madžarskem.

In sedaj prehajam brez nadaljnega do nasprotja, ki sem ga zgoraj omenil, Italija njemu vzkoka, da bi se zbala zaradi morebitne ustanovitve "etretje" (recimo) habsburške države. Nasprotno bi lahko to državo z veseljem pozdravila kot činiteľno miru in ravnovesja na njenih vzhodnih mejah, to pa samo dotlej, dokler ne bi postala tako močna in enotna, da bi začela privlačevati Jugoslovane izven avstro-ogrskih meja (Jugoslovane v Srbiji in Črni gori). Priključitev treh držav k "etretji" avstrijski državi bi gotovo v znatni, če že ne preveliki meri omajala možnost italijanske industrijske penetracije na Balkan in bi ustvarila na nasprotni jadranski obali možnost gospodarsko in vojaško državno tvorbo. Res je sicer, da bi Italija lahko zopet vzpostavila ravnovesje s tem, da bi prevzela protektorat nad Albanijo, ki bi si gotovo ne želela v sklop jugoslovanske države. Vsekakor pa je gotovo, da ima v tem pogledu bodočnost precej nejasne možnosti razvoja. Za Italijane Julijske krajine pa je stvar drugačna. Za obalo Julijske krajine bi se potegovali nemška Avstrija in slovanška Avstrija kot za izhodišče zaledja, ki je v

resnici in slovanško in nemško, danes pa zaradi večjega kapitalističnega razvoja morda bolj nemško kakor slovanško. To nam — mimogrede rečeno — jasno poljsni dejstvo, da gospodarska moč nemstva, čeprav je njegova nacionalna politika doživela polem, edaže raste, da italijanski učenci množično obiskujejo nemške osnovne in "srednje šole, da imajo Nemci poleg Slovanov v svojih rokah monopol nad bankami, da prihajajo nemški uradniki v vedno večjem številu v Trst in ji pri tem pomagajo prav tisti italijanski nacionalistični trgovci, ki sprejemajo v službo slovanse proleterce, itd. Tako bi zaradi trenja treh dvih sil, to je slovanstva in nemstva, prišlo do položaja, s katerim bi se Italijani Julijske krajine lahko okoristili, in sicer tudi v tržaški zgodovini in katere uresničenje sta si želela Francesco Dall'Ongaro in Nicolo Tommaseo, to je misel, po kateri naj bi bil Trst stičišče in vezni člen med različnimi narodnostmi in gospodarskimi tokovi, in sicer v taki politični ureditvi, ki bi bila nujno nevarna in avtonomna in ki bi morala obsegati — da bi lahko služila vsem interesom Trsta — tudi širši krog vzhodne Jadranske obale, se pravi najmanj jadransko obalo od Trsta do Pulja. S tako ureditvijo bi bili sami po sebi izločeni in upravno priključeni k zaledju tisti predeli Julijske krajine, ki so bolj strnjeno slovanški v ostalem bi si obe narodnosti, slovanška in italijanska, morali poiskati osnove nekega mirnega nacionalnega sožitja. Do tega bi jima pomagalo jasno obojestransko spoznanje, da morata braniti neki skupni ekonomski položaj. In tako bi se lahko tudi italijanska kultura, potem ko bi odložila tisto napadalno ot, v kateri vidijo Slovani grožnjo, naperjeno proti svojim narodnim interesom, razirjala med Italijani in Neitalijani hitreje, kakor se je to dogajalo doslej.

Muzika bodočnosti? Vsekakor, le da se na našem zgodovinskem obzorju rišejo nejasni obrisi novih, ne samo gospodarskih težav. Toda ne glede na to in kakor koli že naj se izvede bodoča državna ureditev Južnih Slovanov, je gotovo, da je politična ločitev Julijske krajine od njenega zaledja ena tistih možnosti, proti katerim se bodo morali Južni Slovani z vsemi silami boriti. Julijska krajina je namreč njihovo najbližje in najnaravnejše izhodišče na morje. Res je sicer, da je zaledje bolj neobhodno potrebno Julijski krajini nego je Julijska krajina potrebna svojemu zaledju. Toda interesi tega zaledja